

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.005.02.2019

Andrzej Seweryn
Dyrektor
Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana
w Warszawie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/022 – Wspólne prowadzenie instytucji kultury

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie ¹ ul. Kazimierza Karasia 2, 00-327 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Seweryn, Dyrektor Naczelny, od 1 stycznia 2011 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prowadzenie działalności kulturalnej. 2. Wydatkowanie środków publicznych na działalność instytucji kultury.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2019 (do dnia zakończenia kontroli oraz – w celach analizy porównawczej – lata wcześniejsze).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Marta Pietruszewska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/48/2019 z 15 marca 2019 r. (akta kontroli tom I str. 1, 5-6)

¹ Dalej: Teatr Polski, Teatr.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. Dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia prowadzenie przez Teatr Polski działalności kulturalnej w okresie objętym kontrolą.

Uzasadnienie oceny ogólnej W latach 2016-2018 Teatr osiągał planowane efekty prowadzonej działalności kulturalnej i w pełni realizował zadania statutowe na rzecz tworzenia i upowszechniania kultury. Każdego roku wzrastała liczba premier i spektakli w repertuarze Teatru oraz liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach organizowanych przez Teatr. Oferta programowa była skierowana do różnych grup odbiorców, różnicowano też ceny biletów wstępu w zależności od wieku obiorców oraz organizowano akcje promocyjne mające na celu udostępnianie oferty kulturalnej w atrakcyjnych cenach.

Plany merytoryczno-finansowe oraz sprawozdania z ich realizacji były sporządzane zgodnie z wytycznymi organizatora i przedkładane terminowo. Teatr podejmował działania w celu pozyskania innych środków finansowych niż dotacja podmiotowa. Pozyskane, w ramach dotacji celowych, środki zostały wykorzystane i rozliczone zgodnie z warunkami umów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Prowadzenie działalności kulturalnej

Opis stanu faktycznego

Teatr, od 6 czerwca 2017 r. jest samorządową instytucją kultury prowadzoną wspólnie przez Województwo Mazowieckie⁵ oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego⁶.

Zakres działalności Teatru Polskiego określał statut⁷, zgodnie z którym przedmiotem działania Teatru było kształtowanie i upowszechnianie kultury teatralnej. Teatr realizował ww. zadanie w szczególności poprzez: przygotowywanie i wystawianie utworów scenicznych; organizowanie widowisk, koncertów, spotkań, również poza siedzibą Teatru; prowadzenie działalności wydawniczej; nawiązywanie współpracy i wymiany kulturalnej z osobami prawnymi i fizycznymi w kraju i za granicą; prowadzenie działalności edukacyjnej oraz kulturalno-oświatowej; produkcję filmów i nagrań audialnych lub audiowizualnych prób i widowisk prezentowanych na scenie Teatru; prowadzenie galerii sztuki współczesnej.

(akta kontroli tom I str. 39-43, 48, 51, 54, 57-58)

W latach 2016-2018 liczba przygotowanych i wystawionych przez Teatr utworów scenicznych pozostawała na wyższym lub zakładanym w planach poziomie i co roku następował wzrost liczby przedsięwzięć. I tak: w 2016 r. z planowanych początkowo siedmiu premier teatralnych i 25 tytułów przedstawień w repertuarze zrealizowano siedem premier i wystawiono 28 tytułów spektakli⁸; w 2017 r. z zakładanych pięciu premier i 30 tytułów w repertuarze zrealizowano dziewięć premier i zagrano

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dalej także: Województwo.

⁶ Dalej: Minister KiDN.

⁷ Stanowiący załącznik do uchwały Nr 120/12 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 21 maja 2012 r. ze zm., następnie załącznik do uchwały Nr 112/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 11 lipca 2017 r.

⁸ Liczba tytułów wystawianych spektakli uwzględnia również tytuły premierowych spektakli.

31 tytułów⁹, a w 2018 r. z zakładanych ośmiu premier i 29 tytułów w repertuarze zrealizowano dziesięć premier i zagrano 31 tytułów.

W planie działalności merytorycznej na 2019 r.¹⁰ zaplanowano realizację czterech premier oraz wystawienie 28 tytułów spektakli. Dyrektor ds. Administracyjno-Finansowych wyjaśnił, że mniejsza liczba premier wynika z pojawienia się w planach premiery spektaklu pt. „Borys Godunow”. Produkcja spektaklu jest jednym z najbardziej spektakularnych przedsięwzięć w historii polskiego teatru dramatycznego. Szacowane koszty związane z produkcją to 1 400,0 tys. zł. W zależności od sceny w Teatrze jest to koszt produkcji trzech-czterech tytułów. Natomiast mniejsza liczba spektakli wynika m.in. z faktu, że w bieżącym roku Teatr posiada wyjątkowo dużą liczbę spektakli o bardzo wysokiej sprzedaży (np. „Król”, „Zemsta”, „Królowa śniegu”). W tej sytuacji utrzymywanie większej liczby spektakli w bieżącej eksploatacji byłoby działaniem nieracjonalnym i niegospodarnym.

(akta kontroli tom I str.149-150,152-153, 156-157, 171-172, 205-206, 251-253, 270-272, 297-300, 316-318, 343-345, 349, tom II str. 3-5)

W latach 2016-2018 liczba widzów na spektaklach będących w repertuarze Teatru przekroczyła 240,4 tys. osób. Co roku następował wzrost widzów, i tak: w 2016 r. ww. spektakle wystawiono 218 razy przy widowni na poziomie 71,4 tys.; w 2017 r. spektakle wystawiono 264 razy z widownią ponad 80,1 tys.; w 2018 r. spektakle wystawiono 279 razy dla ponad 88,9 tys. widzów.

W latach 2016-2018 najczęściej wystawianymi spektaklami były odpowiednio: „Pożar w Burdelu”, który prezentowano 18 razy (ponad 12,1 tys. widzów), „Pożar w Burdelu. Ucieczka z kina Polskość” prezentowany 21 razy (ponad 11,5 tys. widzów) i „Wujaszek Wania” prezentowany 29 razy (prawie 19,3 tys. widzów).

Najbardziej prezentowanymi spektaklami były: w 2016 r. „Wieczór trzech królów” (wystawiony jeden raz)¹¹, który obejrzały 774 osoby, tj. 110% miejsc zajętych na widowni, w 2017 r. - „Cyd” (jeden raz), który obejrzało 357 osób, tj. 51% miejsc oraz „Maranatha” (jeden raz), który obejrzało 416 osób, tj. 60% miejsc, a w 2018 r. – „Szli krzycząc: Polska!” (jeden raz), który obejrzało 495 widzów, tj. 70% miejsc zajętych na widowni.

(akta kontroli tom I str.149-159)

W latach 2016-2018 w formach artystycznych, wystawach, projektach edukacyjnych organizowanych przez Teatr wzięło udział w sumie ponad 300,8 tys. osób. Co roku następował wzrost uczestników od ponad 92,6 tys. osób w 2016 r. do ponad 105,0 tys. w 2018 r.

(akta kontroli tom I str.150-151, 153-154, 157-158)

Ponadto Teatr realizował pozostałe zadania statutowe, w tym m.in.:

- 2016 r. – poza siedzibą Teatru zaprezentowano dziewięć tytułów spektakli pozostających w repertuarze¹², osiem tytułów gościnnych spektakli; przedsięwzięcia o charakterze czytania performatywnego¹³ (m.in. Salon poezji odbył się 11 razy; Listy w Polskim – cztery razy; Czytanie Biblii – siedem razy). W ramach działalności kulturalno-oświatowej zrealizowano m.in. cykl debat i paneli dyskusyjnych (Fora Dyskusyjne Teatru Polskiego, Teologia Teatru), warsztaty dla dzieci (Poranek filozoficzny – 52 razy), cykl działań edukacyjnych

⁹ Tytuły zagrane w siedzibie Teatru, spektakle „Baśnie cygańskie” oraz „Szekspir forever” zagrane poza siedzibą Teatru

¹⁰ Plan działalności merytorycznej Teatru Polskiego z dnia 28 stycznia 2019 r.

¹¹ W 2017 r. „Wieczór trzech królów” wystawiono osiem razy, z widownią ponad 5,6 tys.

¹² Zaprezentowano 27 spektakli m.in. „Cygan w Polskim. Życie jest piosenką” – pięć razy, „Emigranci” – osiem razy, „Szekspir forever” – jeden raz.

¹³ Tj. wyreżyserowane czytanie tekstów z podziałem na role, z elementami inscenizacji (ilustracja muzyczna, umowne dekoracje, pojedyncze rekwizyty).

prowadzonych w ramach programu pn. „Szkoła widzów”, warsztaty dla dzieci towarzyszące spektaklom tzw. spektakl z nianią – siedem razy;

- 2017 r. – poza siedzibą Teatru zaprezentowano w kraju pięć tytułów spektakli pozostających w repertuarze Teatru¹⁴ oraz trzy tytuły spektakli za granicą¹⁵, zaprezentowano dziewięć tytułów gościnnych spektakli; przedsięwzięcia o charakterze czytania performatywnego (m.in. Salon poezji odbył się 16 razy; Listy w Polskim – pięć razy; Teatr Polski Dzieciom na Gwiazdkę – dziesięć razy). W ramach działalności kulturalno-oświatowej zrealizowano m.in. debaty (Debata Mrożkowska, Forum Dyskusyjne Teatru Polskiego – cztery razy, debaty oxfordzkie – trzy razy, warsztaty dla dzieci (Poranek filozoficzny – 56 razy; spektakl z nianią – dziewięć razy);
- 2018 r. – poza siedzibą Teatru zaprezentowano sześć tytułów spektakli będących w repertuarze Teatru¹⁶, siedem tytułów gościnnych spektakli; przedsięwzięcia o charakterze czytania performatywnego (m.in. Salon poezji - trzy razy, Polski w Dwójce czytamy dramaty stulecia – siedem razy, Czytamy w Polskim – dwa razy). W ramach działalności kulturalno-oświatowej zrealizowano m.in. warsztaty dla dzieci (Poranek filozoficzny – 62 razy, spektakl z nianią – dziesięć razy), debaty oxfordzkie – trzy razy, cykl działań edukacyjnych prowadzonych w ramach programu Szkoła widzów.

(akta kontroli tom I str.149-159)

Teatr podjął współpracę m.in. z: Centrum Myśli Jana Pawła II, Ambasadą Stanów Zjednoczonych w Polsce, Ambasadą Irlandii w Polsce, Związkiem Ukraińców w Polsce, Uniwersytetem Warszawskim, Teatrem Żydowskim im. Estery Rachel i Idy Kamińskich, Fundacją Ocalenie. Współpraca doprowadziła do realizacji m.in. projektu edukacyjno-artystycznego „Król Duch. Książę Michał Twerski”, „Święto Bloomsday – spotkanie o Jamesie Joysie”, spektaklu „Kilka obcych słów po polsku”.

W ramach działalności wydawniczej w 2016 r. wydano cztery programy teatralne, dwa foldery informacyjne, a w latach 2017 i 2018 po osiem programów teatralnych. Ponadto dokonano nagrań audialnych lub audiowizualnych m.in. spektakli wystawianych na scenie Teatru Polskiego, warsztatów, festiwali. W galerii sztuki współczesnej, prowadzonej w siedzibie Teatru, w latach 2016 i 2017 wystawiono po dwie wystawy, a w 2018 r. jedną.

(akta kontroli tom I str. 258-264, 303-309, 351-358)

Dyrektor ds. Administracyjno-Ekonomicznych wyjaśnił, że efektywność Teatru Polskiego jest monitorowana poprzez następujące wskaźniki: liczba widzów korzystających z działalności statutowej Teatru Polskiego, liczba organizowanych wydarzeń, przychody netto uzyskiwane ze sprzedaży biletów. Mierniki te pozwalają uzyskiwać w miarę zbalansowany obraz efektywności instytucji kultury. Wskaźniki oceny efektywności nie są i nie mogą być celami samymi w sobie, ale mogą potwierdzać trafność wyborów artystycznych i przygotowywanej oferty. Ponadto przygotowywane sprawozdania i plany dla organizatorów zawierają informacje, które mogą być traktowane, jako ewentualne probiezce efektywności działań instytucji kultury.

(akta kontroli tom II str. 9-10)

W 2017 r. opracowano „Strategię rozwoju Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie na lata 2018-2020”, w której przedstawiono koncepcję zarządzania Teatrem oraz plan jego rozwoju. W dokumencie określono sześć obszarów

¹⁴ M.in.: „Krapp i dwie inne jednoaktówki”- dwa razy, „Emigranci” – dwa razy, „Szkoła żon” – jeden raz.

¹⁵ „Szekspir forever” (Węgry), „Szkoła żon” (Ukraina), „Emigranci” (Ukraina i Luksemburg).

¹⁶ Zaprezentowano 11 spektakli m.in. „3 x Mrozek” – dwa razy, „Szekspir forever” – jeden raz, „Wujaszek Wania” – dwa razy.

działalności Teatru, przypisując do nich priorytety rozwojowe, cele szczegółowe oraz plan działania. W celach szczegółowych dotyczących produkcji premier i wydarzeń towarzyszących oraz działalności artystycznej Teatru prowadzonej poza siedzibą określono wskaźniki, które odpowiadały liczbie premier i wydarzeń organizowanych w Teatrze oraz liczbie spektakli zagranych poza siedzibą teatru¹⁷.

(akta kontroli tom I str. 518, 521-522, 546-547)

Teatr przedkładał organizatorowi - Województwu Mazowieckiemu, plany działalności merytorycznej, a współprowadzącemu (Ministrowi KiDN) opis planowanych działań¹⁸. W obu planach Teatr podawał liczbę: planowanych premier, spektakli będących w eksploatacji, innych form artystycznych (np. czytania performatywne), planowaną działalność impresaryjną, wystawienniczą, wydawniczą, a także wydarzenia związane z działalnością edukacyjną oraz rejestracje audialne i audiowizualne. W planach składanych do organizatora podawano szacunkową frekwencję ogółem w Polsce na formach artystycznych, wystawach i projektach edukacyjnych. Natomiast dla współorganizatora wykazywano przewidywaną liczbę widzów i frekwencję w odniesieniu do miejsca prezentacji spektakli, tj. Scena Duża, Scena Mała, Cafe Teatr. W zakresie działań edukacyjnych podawano łączną przewidywaną liczbę uczestników.

Z wykonania planu działalności merytorycznej¹⁹ dla organizatora oraz współprowadzącego przedkładano informacje o liczbie zrealizowanych wydarzeń wraz z liczbą osób, jaka w nich uczestniczyła, a dla Ministra KiDN przedkładano również wykonanie mierników dla prowadzonej działalności²⁰. W wykonaniu mierników przedstawiano ogólną liczbę: zorganizowanych przedsięwzięć kulturalnych; premier i nowych przedsięwzięć; osób uczestniczących w przedsięwzięciach kulturalnych.

(akta kontroli tom I str.171-175, 421,450-451, 488, 613-614)

W latach objętych kontrolą Teatr przedstawiał roczne plany i sprawozdania z działalności merytorycznej oraz plany finansowe w terminach, w formach i w zakresie wymaganym przez organizatora i współprowadzącego. W trakcie kontroli Teatr złożył korekty: 17 kwietnia br. z wykonania planu merytorycznego i finansowego za 2018 r. (do organizatora i współprowadzącego) oraz 18 kwietnia br. - planu merytorycznego i finansowego na 2019 r.

Jak wyjaśnił Dyrektor Naczelny sporządzając plany i sprawozdania, dla każdego z organizatorów, Teatr prezentuje te same dane w różnych ujęciach, na różnych formularzach i według różnych zasad. Stanowi to wyzwanie dla większości komórek biorących udział w tych procesach, jak również podwójny nakład pracy. Powyższe spostrzeżenia staramy się przekazywać przedstawicielom naszych organizatorów oraz wskazujemy na ujednoczenie prezentowanych informacji, planów czy sprawozdań.

(akta kontroli tom I str. 189-199, 249-268, 403-413, 449-455, tom III str. 514)

Oferta programowa Teatru była skierowana do różnych grup odbiorców (dzieci, młodzież, studenci, osoby dorosłe). W latach 2016-2018 dla dzieci organizowano

¹⁷ Przeprowadzono ewaluację strategii za okres od 1 marca do 31 grudnia 2018 r., w której wskazano, że założenia planu strategicznego zostały zrealizowane, a działania, których nie udało się osiągnąć mogą być, zgodnie z założeniami strategii, wdrażane w roku 2019 i 2020.

¹⁸ Opis planowanych działań stanowił załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 30 września 2013 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa. Dz. Urz. MKiDN z 2013 poz. 43

¹⁹ Wykonanie planu działalności merytorycznej przedkładane do MKiDN stanowił załącznik nr 7 do zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 30 września 2013 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa.

²⁰ Wykonanie mierników dla prowadzonej działalności stanowił załącznik nr 9 do zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 30 września 2013 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa.

m.in. „Poranki filozoficzne” (170 spotkań), grano spektakle m.in. „Chichotek” (zagrano 18 razy), „Królowa śniegu” (60 razy), „Podróże Guliwera” (37 razy). Teatr oferował także profesjonalną opiekę i zajęcia dla dzieci, które przyszły do Teatru z rodzicami (spektakl z nianią – 26 razy).

Dla młodzieży i studentów prowadzono warsztaty teatralne m.in. „W rytmie teatru”, „Kabaret nieaktualny”, „Od słowa do słowa”, festiwale młodzieżowe, np.: „American Dream”, „Drogi do wolności”, „W świecie Mrożka”. Dla dorosłych przygotowano m.in. warsztaty pt. „Dotknij teatru”, projekt „Teatr łączy pokolenia”, a dla seniorów - warsztaty literackie pt. „Akademia dojrzałego twórcy”.

Pozostała działalność artystyczna i merytoryczna Teatru adresowana była do szerokiej publiczności bez określania ram wiekowych. Badania publiczności przeprowadzone przez Teatr w listopadzie oraz grudniu 2018 r. na grupie 342 widzów wykazały, że najwięcej respondentów było w grupie wiekowej 35-44 lata (19%), a najmniej – poniżej 18 roku życia (8%).

(akta kontroli tom I str. 128-133, 149-159)

W Teatrze zapewniono możliwość obsługi osób z niepełnosprawnością. Na widowni Sceny Dużej oraz Sceny Kameralnej wyznaczono miejsca dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, dwa wejścia bez progów na widownię Sceny Dużej oraz jedno ogólne wejście bez progu na widownię Sceny Kameralnej, na parterze znajdują się trzy toalety dla osób z dysfunkcją ruchu (Scena Duża – dwie, Scena Kameralna – jedna).

Teatr nie posiadał oddzielnego parkingu dla gości. Dyrektor ds. Administracyjno-Ekonomicznych oświadczył, że w przypadku otrzymania informacji o obecności na widowni Sceny Dużej osoby z niepełnosprawnością jedno miejsce na parkingu wewnętrznym służy takiej osobie. Samochód z osobą niepełnosprawną, od ulicy Karasia, może swobodnie podjechać pod same drzwi Teatru, bo wejście nie jest nigdy zablokowane na potrzeby ewentualnej ewakuacji widzów. Na każdym spektaklu dostępności wejść dla osób niepełnosprawnych pilnują trzy osoby (jedna z ochrony i dwie z Obsługi Widowni). Natomiast od ulicy Sewerynow (Scena Kameralna) jest parking miejski z wydzielonym miejscem dla osoby niepełnosprawnej.

(akta kontroli tom I str. 566-594)

W budynku Teatru nie było pomieszczeń przystosowanych do przewijania niemowląt oraz wydzielonych miejsc do pozostawiania wózków dziecięcych. Dyrektor ds. Administracyjno-Ekonomicznych oświadczył, że rodziny z niemowlętami nie przychodzą na spektakle wystawiane w Teatrze Polskim. Z tego samego względu nie ma też wydzielonych miejsc na pozostawienie wózków dziecięcych. Jeżeli zdarzyłaby się sytuacja, że rodzice przyjechaliby z dzieckiem, to wózek zawsze można zostawić w szatni, w której jest na to miejsce. Teatr prowadzi warsztaty adresowane do dzieci, które mogą wziąć czynny udział w zajęciach. Do tej pory nie zdarzyła się sytuacja, aby rodzice przyszli z małym, niesamodzielnym dzieckiem na spektakl. Teatr nie dysponował urządzeniami do audiodeskrypcji. Dyrektor ds. Administracyjno-Ekonomicznych oświadczył, że Teatr planuje zakupić 30-40 urządzeń do audiodeskrypcji w 2020 r.

(akta kontroli tom I str. 566-594)

Teatr Polski różnicował ceny biletów wstępu²¹ w zależności od wieku odbiorców, honorował Kartę Dużej Rodziny, wprowadził stałe promocje. Bilety ulgowe przysługiwały emerytom, rencistom, dzieciom, osobom z niepełnosprawnością,

²¹ Zarządzenia Dyrektora Naczelnego Teatru Polskiego w Warszawie w sprawie cennika biletów i wejściówek oraz stosowania rabatów i nieodpłatnego wydawania biletów na spektakle repertuarowe i wydarzenia specjalne Teatru Polskiego Nr 17/2013 z 12 listopada 2013 r., Nr 1 z 25 stycznia 2019 r.

osobom odznaczonym: „Zasłużony dla kultury polskiej” (ulgi kształtowały się na poziomie 10-20% ceny biletu normalnego). Przygotowano m.in. specjalną ofertę dla Klubu Nauczyciela (bilety w cenie od 25 zł do 30 zł). W stałej promocji był „Poniedziałek dla seniora”, w marcu 2019 r. prowadzono akcję Pierwszy powiew wiosny – przez jeden dzień sprzedaż biletów, na wybrane spektakle, odbywała się w promocyjnej cenie po 25 zł.

Teatr Polski uczestniczył w akcjach promocyjnych organizowanych przez Województwo Mazowieckie, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego²² oraz inne podmioty (m.in. Instytut Teatralny), mających na celu udostępnianie i promocję oferty kulturalnej w specjalnych cenach, zarówno organizowanych jednorazowo, jak i powtarzających się, co roku. Przykładowo: akcja 60+ Kultura, organizowana przez MKiDN w terminie 28-30 września 2018 r., bilety po 25 zł dla seniorów na wszystkie spektakle Teatru Polskiego w październiku 2018 r.; akcja „Polska zobacz więcej – Weekend za pół ceny” – organizowana przez Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Polską Organizację Turystyczną²³ (w ramach akcji obowiązywała zniżka w wysokości 50% na wybrane spektakle Teatru Polskiego).

(akta kontroli tom I str. 134-136, 595-612)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia realizację przez Teatr zadań związanych z prowadzeniem działalności kulturalnej.

OBSZAR

2. Wydatkowanie środków publicznych na działalność instytucji kultury

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą przychody z działalności bieżącej ogółem Teatru Polskiego kształtowały się następująco: 21 065,0 tys. zł w 2016 r., 26 532,0 tys. zł w 2017 r. i 26 696,0 tys. zł w 2018 r.²⁴, w tym z prowadzonej działalności odpowiednio: 6 369,0 tys. zł (ze sprzedaży biletów – 2 869,0 tys. zł), 7 191,0 tys. zł (sprzedaż biletów – 3 643,0 tys. zł) i 6 913,0 tys. zł²⁵ (sprzedaż biletów – 3 403,00 tys. zł).

W latach 2016-2018 kwota dotacji podmiotowej wyniosła łącznie 52 007,00 tys. zł. Województwo przekazało w 2016 r. – 14 397,0 tys. zł; w 2017 r. – 14 895,0 tys. zł; w 2018 r. – 15 465,0 tys. zł. Natomiast MKiDN przekazało: w 2017 r. – 3 750,0 zł; w 2018 r. – 3 500,0 zł. Nie wystąpiły przypadki cofnięcia bądź też zmniejszenia kwoty dotacji podmiotowej przekazywanej przez organizatora, tj. Województwo Mazowieckie.

Kwota dotacji celowych na realizację wskazanych zadań i programów wykorzystanych przez Teatr wyniosła łącznie 1 813,00 tys. zł. W 2016 r. Województwo przyznało 141,5 tys. zł; MKiDN – 113,5 tys. zł; Narodowe Centrum Kultury²⁶ – 45,0 tys. zł. W 2017 r. Województwo przyznało 475,5 tys. zł; MKiDN – 120,0 tys. zł; Polski Instytut Sztuki Filmowej – 100,0 tys. zł. W 2018 r. Województwo przyznało 720,0 tys. zł; MKiDN – 100,0 tys. zł.

Dotacja podmiotowa stanowiła w 2016 r. 68,3% przychodów ogółem, w 2017 r. – 70,3%, w 2018 r. – 71,0%.

²² Dalej: MKiDN.

²³ Akcja odbywała się w terminach 31 marca-2 kwietnia 2017, 6-8 października 2017, 9-11 marca 2018 r., 5-7 października 2018 r., 15-17 marca 2019 r.

²⁴ Na 2019 r. zaplanowano przychody w wysokości 26 890,0 tys. zł.

²⁵ Wg stanu na dzień 17 kwietnia 2019 r.

²⁶ Dalej: NCK.

Koszty działalności bieżącej ogółem w latach 2016-2018 wyniosły odpowiednio: 22 628,0 tys. zł, 25 607,0 tys. zł i 26 874,0 tys. zł i nie przekroczyły wysokości ustalonych w planach finansowych.

(akta kontroli tom I str. 160-162, tom III str. 4-5)

W 2017 r. Teatr osiągnął zysk w wysokości 925,0 tys. zł, natomiast lata 2016 i 2018 zakończył stratą w wysokości 1 563,0 tys. zł oraz 177,0 tys. zł. Dyrektor ds. Administracyjno-Ekonomicznych wyjaśnił, że strata netto powstała przez koszty amortyzacji, które w 2016 r. wyniosły 2 671,0 tys. zł, a w 2018 r. 2 645,0 tys. zł. Strata netto nie spowodowała zagrożenia kontynuacji działalności Teatru oraz utraty płynności finansowej instytucji.

W latach 2016 i 2018 Teatr nie posiadał zobowiązań wymagalnych²⁷.

(akta kontroli tom I str. 160-165, tom III str. 473-476)

Z informacji Dyrektora ds. Administracyjno-Ekonomicznych wynika, że dzięki ministerialnej dotacji podmiotowej Teatrowi udało się, w ostatnich dwóch sezonach, wesprzeć łącznie produkcję czterestu premier i rozpocząć przygotowania do dwóch kolejnych, w tym dziesięć spektakli wyprodukowano w ramach obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Ponadto dzięki zwiększonemu budżetowi, w repertuarze Teatru Polskiego pojawiły się utwory dramatyczne napisane specjalnie na zamówienie dyrekcji Teatru – „Deprawator” Macieja Wojtyzki czy adaptacja sceniczna „Króla” Szczepana Twardocha. Propozycje reżyserowania przyjęli czołowi polscy twórcy, a do zespołu Teatru dołączyli doświadczeni aktorzy oraz zdolni artyści młodego pokolenia. Dokonano wzmocnień w zespołach administracyjnym i technicznym, co wpłynęło na zwiększenie profesjonalizmu kadry Teatru. Dodatkowo dzięki dotacji z MKiDN wzrosły możliwości promocyjne Teatru, co spowodowało zaistnienie repertuaru Teatru w przestrzeni miejskiej m.in. na nośnikach reklamowych będących dotychczas poza zasięgiem finansowym Teatru, takich jak: billboardy, metroboardy, megalighty, reklama na ramkach w metrze.

(akta kontroli tom I str. 137-139)

Wynagrodzenia kierownictwa Teatru Polskiego za wykonywanie dodatkowych zajęć o charakterze twórczym lub artystycznym były finansowane z dotacji podmiotowej przekazywanej przez Województwo, MKDiN oraz ze środków własnych.

Zgodnie z zasadami zatrudniania i wynagradzania dyrektorów instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego²⁸, podjęcie przez dyrektora instytucji artystycznej dodatkowych zajęć o charakterze twórczym lub artystycznym na rzecz instytucji, w której jest zatrudniony, wymagało zgody Zarządu Województwa. Wysokość wynagrodzenia brutto dyrektora za wykonywanie dodatkowych zajęć nie mogła w skali danego roku budżetowego przekroczyć 80% wynagrodzenia brutto wynikającego z decyzji płacowej dyrektora, osiągniętego przez niego z tytułu pełnienia funkcji dyrektora w poprzednim roku budżetowym (w latach 2016-2017), a od 2018 r. - 100% (§ 9 ust. 15).

(akta kontroli tom II str. 20-23, 33-35, 39-52, 136-137, 147-148, 181 tom III str. 493)

W latach 2016-2018 Dyrektor Naczelny Teatru uzyskał zgody Zarządu Województwa Mazowieckiego na podjęcie dodatkowych zajęć o charakterze twórczym lub artystycznym. Zgody, w formie uchwał, określały wynagrodzenie m.in. za udział w przedstawieniu, próbie wznawieniowej²⁹. Umowy o wykonywaniu

²⁷ W 2017 r. zobowiązania wymagalne wyniosły 660,0 zł i wynikały z błędnie naliczonych składek na ubezpieczenie społeczne.

²⁸ Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr: 95/120/16 z 19 stycznia 2016 r., 482/321/17 z 4 kwietnia 2017 r., 213/315/18 z 6 lutego 2018 r., 1607/381/18 z 15 października 2018 r. Dalej: *zasady wynagradzania*.

²⁹ W sześciu przypadkach na 32 wnioski złożone w latach 2016-2018 przez Dyrektora Naczelnego, Zarząd Województwa zmniejszył kwoty wnioskowanego wynagrodzenia.

dotychczasowych zajęć były zawierane pomiędzy Dyrektorem Naczelnym Teatru, a Zarządem Województwa.

Wysokość wypłaconego Dyrektorowi Naczelnemu wynagrodzenia z tytułu wykonywania dodatkowych zajęć nie przekroczyła określonych limitów. Natomiast, w latach 2016-2018 za realizację dodatkowych zajęć o charakterze twórczym lub artystycznym nie wypłacono Dyrektorowi Naczelnemu łącznie 35,5 tys. zł, z tego: w 2016 r. - 12,6 tys. zł, w 2017 r. - 1,8 tys. zł, a w 2018 r. - 21,1 tys. zł. Dyrektor ds. Administracyjno-Ekonomicznych wyjaśnił, że należności nie zostały wypłacone w związku z osiągnięciem przez Dyrektora Naczelnego limitu wynagrodzenia określonego w zasadach wynagradzania.

Teatr, w latach 2016-2018, co miesiąc (narastająco) przysyłał do Urzędu Marszałkowskiego zestawienie wynagrodzenia brutto, uzyskanego przez Dyrektora Naczelnego z tytułu dodatkowych zajęć o charakterze artystycznym lub twórczym wykonywanych na rzecz Teatru wraz z informacją o kwocie przewidzianej na kolejny miesiąc³⁰.

(akta kontroli tom II str. 20-23, 26-29, 53-135, tom III str. 505, 510)

W latach 2016-2018 Dyrektor Naczelny zawierał ze swoimi zastępcami umowy cywilnoprawne na wykonywanie dodatkowych zajęć, które nie były związane z pełnieniem przez nich funkcji zastępcy dyrektora. Zakres dodatkowych zajęć, nie pokrywał się z zakresem obowiązków poszczególnych zastępców. Dyrektor Naczelny wyjaśnił, że określając wysokość wynagrodzeń brano pod uwagę m.in. celowość, gospodarność, możliwości finansowe Teatru, wartość umów na podobne świadczenia zawieranych z innymi kontrahentami. W przypadku umów zlecenia stosowano ogólne zasady wynikające z minimalnej stawki godzinowej, określonej w przepisach ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę i minimalnej stawce godzinowej. W przypadku umów o dzieło brano była pod uwagę wartość rynkowa zamówionego utworu, dzieła lub artystycznego wykonania, w tym zakres autorskich praw majątkowych i/lub pokrewnych przenoszonych na Teatr przez zastępcę dyrektora, będącego jednocześnie autorem utworu lub artystą wykonawcą.

(akta kontroli tom II str. 136-139, 147-150, 181-184, tom III str. 492-493)

W latach 2016-2018 za wykonywanie dodatkowych zajęć zastępcom Dyrektora Naczelnego Teatru Polskiego wypłacono w sumie 95,4 tys. zł. Dla dwóch Dyrektorów Artystycznych³¹ m.in. za wykonanie ról w spektaklach, udział w komisjach konkursowych, opracowanie scenariusza sztuki teatralnej wypłacono łącznie 56,1 tys. zł. Dyrektorowi ds. Administracyjno-Ekonomicznych za wykonywanie obowiązków Dyrektora Artystycznego (w związku z vacatem na tym stanowisku od 20 kwietnia 2016 r. do 30 kwietnia 2017 r.) wypłacono 39,3 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 136-137, 147-148, 181)

W latach 2016-2018 przeprowadzono łącznie dziesięć³² postępowań na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³³, w tym cztery w trybie przetargu nieograniczonego i sześć w trybie z wolnej ręki.

³⁰ Teatr nie złożył informacji za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., ponieważ skalkulowana kwota wynagrodzenia za miesiąc grudzień nie została osiągnięta, a Urząd Marszałkowski nie żądał powyższej informacji.

³¹ W 2016 r. Dyrektor Artystyczny m.in. za wykonanie ról w spektaklach „Król Lear”, „Zemsta”, „Dożywocie”, „Burza” uzyskał wynagrodzenie w wysokości 23,8 tys. zł. W dniu 18 kwietnia 2016 r. Dyrektor Artystyczny rozwiązał umowę o pracę. Kolejna osoba zatrudniona na stanowisku Dyrektora Artystycznego uzyskała w latach 2017-2018 wynagrodzenie w wysokości 32,3 tys. zł m.in. za udział w komisjach konkursowych, opracowanie scenariusza sztuki teatralnej „Szli krzycząc Polska”.

³² Postępowania dotyczące innych wydatków bieżących, pokrywanych z dotacji podmiotowej, które zostały poprzedzone wyłonieniem usługodawcy w trybie przepisów Prawo zamówień publicznych.

³³ Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, ze zm.

Analizą objęto trzy postępowania o najwyższej wartości³⁴, w tym dwa w trybie przetargu nieograniczonego: na dostawę ciepła z sieci ciepłowniczej wraz z usługą przesyłową ciepła do obiektu Teatru Polskiego (koszt całkowity zadania 1 150,9 tys. zł) oraz na świadczenie usług poligraficznych (koszt całkowity zadania 401,4 tys. zł) i jedno w trybie z wolnej ręki na wykonanie usługi w zakresie przeprowadzenia kampanii reklamowej w Warszawie z wykorzystaniem nośników citylight 120x180 (koszt całkowity zadania 405,2 tys. zł). Stwierdzono, że ww. postępowania zostały przeprowadzone zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych.

(akta kontroli tom II str. 206-208)

W ramach działań na rzecz pozyskania środków finansowych innych niż dotacja podmiotowa organizatora, Teatr złożył łącznie 74 wnioski³⁵ o przyznanie dotacji celowych na realizację zadań, programów bądź inwestycji. Ponadto podejmowano działania w celu pozyskania środków finansowych od sponsorów. W latach 2016-2018 Teatr otrzymywał środki od dwóch sponsorów.

(akta kontroli tom III str.1-3, 509-510)

W związku ze złożonymi wnioskami Teatr Polski otrzymał, w latach 2016-2018, 20 dotacji celowych na realizację zadań i programów na łączną kwotę 1 815,5 tys. zł, z tego: 13 dotacji z Województwa, w tym dotacja ze środków Urzędu Miasta Stołecznego Warszawa na łączną kwotę 1 337,00 tys. zł, pięć dotacji z MKiDN na łączną kwotę 333,5 tys. zł, jedną dotację z Państwowego Instytutu Sztuki Filmowej na kwotę 100,0 tys. zł i jedną dotację z Narodowego Centrum Kultury na kwotę 45,0 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 4-5)

Analizą w zakresie prawidłowości wykorzystania środków z dotacji objęto trzy dotacje o najwyższej wartości w poszczególnych latach objętych kontrolą, tj. przyznaną przez NCK ze środków MKiDN na realizację, w ramach programu Kultura Dostępna, zadania pn. „Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana dla Mazowsza” w kwocie 58,0 tys. zł; przyznaną przez Województwo na przygotowanie premiery spektaklu „Miny polskie” w kwocie 270,0 tys. zł; przyznaną przez Województwo na realizację prapremiery „Króla” Szczepana Twardocha w kwocie 250 tys. zł. Stwierdzono, że środki z ww. dotacji Teatr wykorzystał zgodnie z umowami, a także prawidłowo i terminowo złożył sprawozdania z wykonania zadań.

Teatr, w latach 2017-2018, w całości wykorzystał środki przekazane w ramach ww. dotacji celowych. W 2016 r. z przyznanych 58,0 tys. zł nie wykorzystano 369,70 zł, które 12 stycznia 2017 r. zwrócono na rachunek MKiDN.

(akta kontroli tom III str. 164-176, 200-208, 230-235, 243-248, 250-260, 262-263, 267-272)

Na finansowanie lub dofinansowanie realizacji inwestycji, w latach 2016-2018 Teatr Polski otrzymał w formie dotacji celowych łącznie 1 719,1 tys. zł. Województwo przyznało 11 dotacji celowych na łączną kwotę 1 606,1 tys. zł, a MKiDN - dwie na łączną kwotę 113,0 tys. zł. Otrzymane dofinansowanie przeznaczono m.in. na opracowanie dokumentacji związanej z przebudową infrastruktury obiektów Teatru, zakup i wdrożenie systemu wirtualizacji serwerów, zakup wyposażenia pracowni Teatru Polskiego.

(akta kontroli tom III str. 319-320)

³⁴ Po jednym postępowaniu o najwyższej wartości w każdym roku objętym kontrolą.

³⁵ Złożono: 37 wniosków do Województwa, 23 do MKiDN, pięć do Miasta Stołecznego Warszawa, pięć do Narodowego Centrum Kultury, dwa do Instytutu Teatralnego, jeden do Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, jeden do Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych. Z 74 złożonych wniosków 44 rozpatrzono pozytywnie.

Analizą objęto trzy dotacje o najwyższej wartości w poszczególnych latach objętych kontrolą tj. dotację przekazaną przez Województwo Mazowieckie na realizację zadania pn. „Przebudowa sieci infrastruktury obiektów Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie – etap I dokumentacja”, otrzymaną w łącznej wysokości 843,6 tys. zł (w 2016 - 244,0 tys. zł, w 2017 r. - 232,6 tys. zł, w 2018 r. - 367,0 tys. zł). Stwierdzono, że środki z ww. dotacji Teatr wykorzystał zgodnie z umowami, a także prawidłowo i terminowo złożył sprawozdania z wykonania zadań.

(akta kontroli tom III str. 323-326, 348-353, 399-404, 440-469)

Teatr przedstawiał plany finansowe i ich wykonanie w formach przewidzianych przez organizatora i współprowadzącego. Dla organizatora Teatr przedstawiał sprawozdanie finansowo-ekonomiczne, w którym podawał m.in. przychody ogółem, wynik finansowy, liczbę etatów. Dla współprowadzącego przedstawiano m.in. informację o wykonaniu wydatków, wykonaniu planu finansowego, wynagrodzeniach osób kierujących jednostką.

(akta kontroli tom I str. 168, 170, 249, 393-402, 442-448)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działania realizowane przez Teatr w zakresie wydatkowania środków publicznych na działalność instytucji kultury.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Warszawa, maja 2019 r.

Kontroler

Marta Pietruszewska

Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Warszawie